

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain muuttamisesta ja kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain voimaanpanosta annetun lain 31 §:n kumoamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esitys liittyy eduskunnan käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen peruskoululaiksi ja lukiolaiksi sekä niihin liittyväksi lainsäädännöksi. Esitys sisältää viimeksi mainitun esityksen edellyttämät muutokset kehitysvammaisten erityishuollosta annettuun lakiin ja kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain voimaanpanosta annettuun lakiin. Yhdessä esitykset

merkitsevät nykyisin kehitysvammaisten erityishuoltona annettavan luokkamuotoisen harjaantumisopetuksen siirtymistä peruskoulun erityisopetuksiksi.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti peruskoululain kanssa eli 1 päivänä elokuuta 1984.

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

Yleissivistävän perusopetuksen järjestäminen on perinteisesti ollut opetushallinnon tehtävänä. Toiminnan johto ja valvonta ovat kuuluneet kouluhallitukselle ja viimeisen vuosikymmenen aikana osaltaan myös lääninhallitukselle. Koulujen ylläpidosta ovat pääasiassa vastanneet kuntien koululaitokset. Kuitenkin osa oppivelvollisuusikäisistä lapsista on ollut kouluviranomaisten järjestämän opetuksen ulkopuolella. Esimerkiksi kehitysvammaisten lasten harjaantumisopetus on kuulunut sosiaalitoimen piiriin. Hallituksen esityksessä peruskoululaiksi ja lukiolaiksi sekä niihin liittyväksi lainsäädännöksi (hall. es. 30/1982 vp.), jäljempänä koululakiesitys, on peruskoulua koskevan lainsäädännön osalta varauduttu kehitysvammahuollon toimintayksiköissä annettavan luokkamuotoisen har-

jaantumisopetuksen siirtymiseen peruskoulun erityisopetuksiksi. Peruskoululakiehdotuksen mukaan kunta on velvollinen huolehtimaan peruskouluopetuksen järjestämisestä kaikille sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille. Kunnan velvollisuus kohdistuu myös niihin oppivelvollisuusikäisiin, jotka ovat kunnan alueella sijaitsevilla laitoksilla. Kuitenkin sellaisten henkilöiden opetuksesta, jotka vaikean kehitysvammaisuutensa johdosta eivät voi käyttää hyväkseen normaalipalveluna annettavaa opetusta, säädettäisiin edelleen kehitysvammaisten erityishuollosta annetussa laissa (519/77).

Peruskoululakiehdotuksen mukaan oppivelvollisuudesta vapauttaminen ei enää tulisi kysymykseen. Pääsääntöisesti oppivelvollisen olisi käytävä peruskoulua tai saatava opetusta muussa oppilaitoksessa taikka kotona. Varsinaista koulunkäyntipakkoa ei olisi.

Nyt annettava esitys sisältää koululakiesityksen edellyttämät muutokset kehitysvammaisten erityishuollosta annettuun lakiin ja kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain voimaansaattamiseen annettuun lakiin (520/77). Muutosten jälkeen kehitysvammaisten erityishuollosta annettu laki sisältäisi säännökset vain siitä tarpeellisesta opetuksesta, jota ei voida antaa yleisten koulupalvelujen puitteissa.

Arvioiden mukaan peruskoulun erityisopetukseen siirtyisi noin 1 900 harjaantumiskoulujen 6—16-vuotiaasta lasta.

2. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

2.1. Nykyinen tilanne

Koulujärjestelmän perusteista annetun lain (467/68) mukaan oppivelvollisuudesta ja sen täyttämisestä on voimassa, mitä siitä kansakoululaissa (247/57) on säädetty, kuitenkin niin, että peruskoulupiirissä asuvan oppivelvollisuusikäisen lapsen on käytävä peruskoulu, jollei hän saa vastaavaa opetusta muulla tavoin taikka hän kansakoululain mukaan ei ole enää ikänsä vuoksi oppivelvollinen. Kansakoululain mukaan lapsi, joka on Suomen kansalainen, on oppivelvollinen. Syvästi vajaamielisten lasten opetuksesta säädetään kuitenkin erikseen. Kansakoululain 44 §:ssä mainituin perustein lapsi on voitu vapauttaa oppivelvollisuudesta. Peruskouluasetuksen (443/70) 93 §:n mukaan vapautuksen oppivelvollisuudesta ruumiinvian, sairauden tai sielullisen poikkeavuuden perusteella myöntää koululautakunta saatuaan asiantuntijan lausunnon.

Jos oppivelvollisuudesta vapauttaminen perustuu lapsen sielulliseen poikkeavuuteen, asiasta on kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 29 §:n mukaan hankittava asianomaisen erityishuoltopiirin erityishuollon johtoryhmän lausunto.

Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 28 §:n mukaan lapsella on oikeus saada harjaantumisopetusta, jos hänen kehityksensä tai henkinen toimintansa on estynyt tai häiriintynyt synnynnäisen tai kehitysiässä saadun sairauden, vian tai vamman vuoksi siinä määrin, ettei hän voi saavuttaa koulujärjestelmän perusteista annetun lain mukaisen oppivelvolli-

suuden täyttämisen edellyttämää tieto- ja taitomäärää peruskoulussa, muussa oppilaitoksessa, erikoiskoulut mukaan lukien, tai kotona. Harjaantumisopetusta lapsella on oikeus saada sen lukuvuoden loppuun asti, jonka kuluessa hän täyttää 16 vuotta, ja hänen tulee saada sitä jo ennen oppivelvollisuusiäkkä.

Harjaantumisopetuksesta annetun asetuksen (190/79) 1 §:n mukaan harjaantumisopetuksen tavoitteena on antaa tukea ja virikkeitä oppilaan persoonallisuuden monipuoliselle ja tasapainoiselle kehittymiselle. Erityisesti pyritään kehittämään niitä tietoja ja taitoja, jotka parantavat oppilaan ja hänen ympäristönsä välisen vuorovaikutuksen edellytyksiä sekä opettavat häntä mahdollisimman itsenäiseen elämään. Harjaantumisopetusta annetaan harjaantumisopetuksessa tai muulla tarkoituksenmukaisella tavalla. Se jakautuu esi-, ala- ja yläasteeseen sekä jatko-opetukseen. Harjaantumisopetusta järjestetään niille oppivelvollisuusikäisille lapsille, jotka voivat saada opetusta ryhmässä. Muille oppivelvollisuusikäisille sekä alle ja yli kouluikäisille opetus järjestetään muulla tarkoituksenmukaisella tavalla niin sanottuna muuna harjaantumisopetuksena. Harjaantumisopetusta koskevat yleiset opetussuunnitelmat sekä oppilasarvostelua ja oppimateriaalia koskevat ohjeet antaa kouluhallitus. Opetussuunnitelman ja sen vuositarkeen vahvistaa lääninhallitus. Harjaantumisopetusta voi toimia peruskoulun yhteydessä. Se voi olla itsenäinen toimintayksikkö tai osa muuta kehitysvammahuollon toimintayksikköä.

Osa psyykkisesti kehitysvammaisista lapsista on saanut opetusta peruskoulussa, lähinnä apukoulussa. Nämä lapset ovat suurimmaksi osaksi lievästi kehitysvammaisia. Kehitysvammapiirien vuosia 1982—1986 koskeviin toimintasuunnitelmiin sisältyvien tietojen mukaan lukuvuonna 1980—1981 peruskoulussa järjestettävän opetuksen piirissä oli 880 sellaista lasta, jotka tarvitsevat myös kehitysvammaisten erityishuollon palveluja.

Lukuvuonna 1981—1982 harjaantumisopetuksessa oli esiasteen (alle 7-vuotiaat) ja jatkoopetuksen (yli 16-vuotiaat) ryhmät mukaan lukien yhteensä 2 147 oppilasta. Oppilasta oli 87 alle 6-vuotiaasta ja 365 yli 16-vuotiaasta. Kehitysvammapiirien vuosia 1981—1985 koskeviin toimintasuunnitelmiin sisältyvien tietojen mukaan niin sanottua muuta harjaantumisopetusta sai lukuvuonna 1979—1980 noin 2 040 henkilöä.

Taulukko 1. Harjaantumiskoulujen oppilaiden määrä opetusasteittain lukuvuonna 1981—1982

Lääni	Esi- aste	Oppilaiden määrä Aia- aste	Ylä- aste	Jatko- opetus	Yh- teensä	Alle 6-vuo- tialta	Yli 16-vuo- tialta
Uudenmaan	78	203	136	148	565	34	146
Turun ja Porin	49	118	137	60	364	11	35
Hämeen	20	103	92	32	247	10	21
Kymen	30	38	33	15	116	7	10
Mikkelin	6	42	39	14	101	1	9
Pohjois-Karjalan	—	26	10	11	47	—	8
Kuopion	—	24	25	5	54	—	5
Keski-Suomen	2	36	35	5	78	—	2
Vaasan	11	63	47	72	193	3	67
Oulun	26	82	63	12	183	6	23
Lapin	—	12	25	6	43	—	8
Kärkellä ¹⁾	29	40	37	50	156	15	31
Yhteensä	251	787	679	430	2 147	87	365

¹⁾ Käsittää Uudenmaan, Turun ja Porin sekä Vaasan läänin ruotsinkieliset harjaantumiskoulut

2.2. Asian valmistelu

Sosiaalialan erityisopetuskomitea esitti vuonna 1971 jättämässään mietinnössä (komiteamietintö 1971: B 98) muun muassa, että kehitysvammaisten ja sopeutumishäiriöisten lasten opetuksen valvonta olisi siirrettävä kouluviranomaisille ja että oppivelvollisuudesta vapauttamisesta olisi luovuttava. Komitea esitti myös uuden koulumuodon, harjaannuttamiskoulun perustamista keskiasteisesti ja syvästi vajaamielisiä varten. Komitean esitykset vaikuttivat osaltaan kehitysvammaisten erityis- huollosta annetun lain sisältöön.

Myös opetusministeriön 6 päivänä lokakuuta 1977 asettama kehitysvammaisten opetuksen työryhmä ja 23 päivänä maaliskuuta 1980 asettama sosiaalialan erityisopetustyöryhmä esitivät, että oppivelvollisuudesta vapauttamis- nettelystä tulisi luopua ja että nykyinen kou- lumuotoinen harjaantumisopetus siirrettäisiin peruskoulun erityisopetuksiksi. Opetusminis- teriön asettamissa koululakiesitystä valmistelleis- sa työryhmissä on myös osaltaan käsitelty har- jaantumisopetuksen siirtoa osaksi peruskoulu- opetusta.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla asiaa on viimeksi valmistellut sosiaali- ja ter- veyministeriön kesäkuun 2 päivänä 1981 aset- tama kehitysvammalainsäädännön tarkistustyö- ryhmä, jossa kehitysvamma-alan järjestöt ovat olleet edustettuina. Myös tämä työryhmä on päätenyt siihen, että luokkamuotoinen harjaan- tumisopetus olisi siirrettävä peruskoulun yh-

teyteen, ja korostanut lapsen oikeutta opetuk- seen.

Annetuissa lausunnoissa varsinkin kehitys- vamma-alan järjestöt ovat tuoneet esille nykyi- set epäkohdat kehitysvammaisten lasten ope- tuksen järjestämisessä erityislainsäädännöllä ja pitäneet välttämättömänä, että tämä ope- tus siirrettäisiin koulutoimeen.

3. Esityksen organisatoriset ja henkilöstövaikutukset

Koululakiesityksessä on peruskoulua koske- van lainsäädännön osalta varauduttu kehitys- vammahuollon toimintayksiköissä annettavan harjaantumisopetuksen siirtymiseen sosiaalitoi- mesta koulutoimen piiriin. Vuonna 1980 har- jaantumiskouluille oli varattu yhteensä 2 043 ohjeellista huoltopaikkaa, joista kolme neljäs- osaa oli avohuollossa.

Harjaantumisopetusta antavat kehitysvam- mahuollon toimintayksiköt ovat pääasiassa kun- tien ja kuntainliittojen ylläpitämiä. Kuitenkin maassamme toimii tällä hetkellä 8 sellaista harjaantumisopetusta antavaa kouluyksikköä, joiden ylläpitäjänä toimii yhdistys, säätiö tai seurakunta. Myös nämä kouluyksiköt siirtyisi- vät koulutoimen piiriin.

Harjaantumiskoulujen päätoimisen henkilö- stön määrä vuonna 1980 oli 360. Näistä 28 kuu- lui virkakiintiön ulkopuoliseen henkilökuntaan eli oli sellaisia henkilöitä, joiden palkkaukseen kehitysvammahuollon kautta ei suoriteta val- tionosuutta.

Taulukko 2. Harjaantumiskouluille varatut ohjeelliset huoltopaikat vuonna 1980

Kehitysvammapiiri	Avohuollossa	Laitoshuollossa	Yhteensä
Uusimaa	341	50	391
Satakunta	110	15	125
Varsinais-Suomi	130	33	163
Etelä-Häme	56	30	86
Pirkanmaa	129	45	174
Kymi	62	54	116
Savo	112	60	172
P-Karjala	24	27	51
Et- ja Keski-Pohjanmaa	122	46	168
Keski-Suomi	78	24	102
Pohjois-Pohjanmaa	156	35	191
Kainuu	29	(ei opet.)	29
Lappi	16	53	69
Kärkällä	137	69	206
Yhteensä	1 502	541	2 043

Taulukko 3. Harjaantumiskoulujen päätoiminen henkilöstö ammattiryhmittäin 31.12.1980

Ammattiryhmä/ tehtävä	Henkilöstön virkakäsi- työihin sisältyvät virat ja toimet	lukumäärä virkakäsi- työn ulko- puolinen henkilö- kunta	yh- teensä
Erityisopettajia	190	1	191
Muita opettajia ...	18	—	18
Opetusavustajia (esim. ohjaajat) .	80	26	106
Muuta henkilö- kuntaa	44	1	45
Yhteensä	332	28	360

Peruskoululakiehdotus sisältää tarvittavat opettajien siirtoa koskevat säännökset. Peruskoululakiehdotuksen 100 §:n 3 momentin mukaan kouluhallitus voi siirtää viran tai toimen vakinaisen tai väliaikaisen hoitajan hänen suostuksellaan lähinnä hänen entistä virkaansa tai tointaan vastaavaan peruskoulun erityisluokan opettajanvirkaan, kun kuntainliiton, kunnan tai yksityisen harjaantumiskoulun opettajanvirka tai -toimi lakkautetaan.

4. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Koululakiesityksen mukaan kunta saisi peruskoulun erityisopetuksesi siirrettävien harjaantumiskoulujen todellisiin käyttökustannuksiin valtionosuutta käytännössä 86 %:n perusteella. Kehitysvammahuollossa käytetty menojen ja tulojen ryhmittely poikkeaa jossain määrin koulutoimen kustannusten seurantajärjestelmästä. Seuraava laskelma on tehty koulu-

toimen menolajiryhmittelyä ja kustannusraken-
netta noudattaen.

Taulukko 4. Arvio harjaantumiskoulun käyttökustannuksista koulutoimessa 1981

1. Palkat ja palkkiot	19 042 000 mk
2. Muut henkilöstömenot	2 095 000 „
3. Aineet ja tarvikkeet	3 230 000 „
4. Vuokrat ja huoneistomenot	2 448 000 „
5. Vieraat palvelukset	8 550 000 „
6. Muut käyttömenot (1 % palkoista)	190 000 „
Yhteensä	35 555 000 mk

Vuoden 1982 hintatasossa tämä merkitsee noin 39 miljoonan markan käyttökustannuksia. Edellä olevan arvion perusteella ja 86 %:n mukaan valtionosuus harjaantumiskoulun käyttökustannuksiin koulutoimessa olisi noin 34 miljoonaa markkaa vuodessa.

Kehitysvammahuollon kustannusten seuranta on järjestetty toimintamuodittain, jolloin yksikkönä on palvelusten käyttöpäivät ja käyntikerrat. Harjaantumiskoulun sisältyy pääasiassa samaan toimintamuotoon kuin päivähuolto ja suojaus. Tämän vuoksi pelkästään harjaantumiskoulusta aiheutuvista kustannuksista ei ole saatavissa yksityiskohtaisia tietoja.

Keskimääräiseksi valtionosuusprosentiksi voidaan arvioida 54 %. Olettaessa lähtökohdaksi edellä harjaantumiskoulun käyttökustannuksiksi koulutoimessa arvioitu 39 miljoonaa markkaa, kehitysvammahuollon harjaantumiskoulun käyttökustannuksiin maksettavan valtionosuuden määräksi muodostuu noin 21 miljoonaa markkaa vuodessa. Kun toisaalta kyseessä olevan valtionosuuden määrä koulutoimessa olisi noin 34 miljoonaa markkaa vuodessa, esityksestä aiheutuisi valtiolle arviolta 13 miljoonan markan vuotuiset lisäkustannukset.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Paitsi koululakiesitykseen nyt annettava esitys liittyy myös sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelua ja valtionosuutta koskevan lainsäädännön uudistamiseen. Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain muuttamisesta 17 päivänä syyskuuta 1982 annetulla lailla (702/82), joka tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984, on muun muassa poistettu lain 9 §:ssä oleva toimintamuotojen määrittely.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki kehitysvammaisten erityishuollosta

2 §. Kehitysvammahuollon toimintayksiköissä annettavan harjaantumisopetuksen siirtyminen koulutoimen piiriin edellyttää peruskoululakiehdotuksen mukaan muutoksia kehitysvammaisten erityishuollosta annettuun lakiin. Tämän johdosta pykälän 3 kohdassa oleva maininta harjaantumisopetuksesta ehdotetaan poistettavaksi. Kaikki kehitysvammaiset lapset eivät kuitenkaan voi saada opetusta normaali-palveluna peruskoululain perusteella. Näin ollen heidän tarvitsemansa opetuksen samoin kuin aikuisikäisille kehitysvammaisille annettavan opetuksen järjestäminen jäisi edelleen kehitysvammaisten erityishuollon tehtäväksi. Samoin kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain perusteella järjestettäisiin edelleen myös oppivelvollisuusikäisten tarvitsemat kehitysvammaisten muut erityishuoltopalvelut.

3 §. Pykälän 2 momentista ehdotetaan poistettavaksi maininta harjaantumisopetuksesta.

9 §. Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain muuttamisesta 17 päivänä syyskuuta 1982 annetulla lailla (702/82), joka tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984, on muun muassa poistettu 9 §:ssä oleva toimintamuotojen määrittely. Nyt ehdotetaan, että maininta harjaantumiskouluista poistettaisiin 9 §:stä.

28 §. Peruskoululakiehdotuksen mukaan oppivelvollisen lapsen on käytävä peruskoulua tai saatava vastaavaa opetusta muussa oppilaitoksessa tai kotona. Poikkeuksen muodostaisivat kuitenkin lapset, jotka kehityksensä ja henkisten toimintojensa vaillinaisuuden johdosta eivät voi saavuttaa peruskoulun edellyttämää tietoa ja taitomäärää. Myös tällaisille lapsille olisi turvattava oikeus omien edellytystensä mukaisen tarpeellisen opetuksen saamiseen. Yksilöllisen päätöksen erityishuollon tarpeesta ja henkilölle kehitysvammahuoltona järjestettävästä tarpeellisesta opetuksesta ja muista palveluksista tekisi pääsääntöisesti erityishuollon johtoryhmä kuten tähänkin saakka.

29 §. Peruskoululakiehdotuksen mukaan oppivelvollisuudesta vapauttaminen ei enää tulisi kysymykseen. Tämän vuoksi nyt kysymyksessä oleva pykälä ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi.

30 §. Tehokkaan opetuksen ja siihen liittyvän ohjauksen seurauksena sekä muustakin syystä lapsen tiedoissa ja taidoissa saattaa tapahtua sellaista kehitystä, että lapsi myöhemässä vaiheessa voi menestyä peruskoulussa. Tällaisia tilanteita varten tulisi laissa edelleen olla säännökset. Ehdotuksen mukaan erityishuollon johtoryhmä ilmoittaisi asiasta lapsen asuinkunnalle, jonka olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin opetuksen järjestämiseksi lapselle.

43 §. Maininta harjaantumisopetuksesta ehdotetaan poistettavaksi myös nyt kysymyksessä olevasta pykälästä. Ehdotuksen mukaan asetuksella voitaisiin säätää, ettei maksua ylläpidosta peritä 28 §:ssä tarkoitettua opetusta saavan lapsen osalta.

1.2. Laki kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain voimaannpanosta

31 §. Pykälään on sisällytynyt säännös siitä, keihin kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 28 ja 29 §:n säännöksiä sovelletaan. Oikeus saada mainituissa pykälissä tarkoitettua opetusta on kuulunut myös sellaisille kehitysvammaisille henkilöille, jotka ennen kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain voimaantuloa 1 päivänä tammikuuta 1978 oli vapautettu oppivelvollisuudesta. Asianomaisella on ollut tällainen oikeus siitä riippumatta, onko hän enää oppivelvollisuusiässä. Ottamalla huomioon tämän siirtymäsäännöksen voimassaoloaika ja se, ettei peruskoululakiehdotuksen mukaan oppivelvollisuudesta enää voida vapauttaa, ehdotetaan nyt kysymyksessä oleva pykälä tarpeettomana kumottavaksi. On myös otettava huomioon, että peruskoululakiehdotuksen mukaan lääninhallitus voisi myöntää pidennystä peruskoululaissa tarkoitettuun koulunkäyntioikeuteen.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotetut lait edellyttävät kehitysvammaisten erityishuollosta annetun asetuksen (988/77) ja kehitysvammaisten erityishuollon toimintayksiköissä perittävistä ylläpitomaksuista annetun asetuksen (595/80) muuttamista. Lisäksi asetus harjaantumisopetuksesta tulisi kumottavaksi. Nämä samoin kuin muut nyt kysymyksessä olevista lakiehdotuksista johtuvat säännösten ja määräysten muutokset ovat yhteydessä eduskunnan käsiteltävänä olevaan koululakiesitykseen ja sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelua ja valtionosuutta koskevan lainsäädännön uudistamiseen samoin kuin niiden edellyttämään jatkovalmistelutyöhön.

1.

Laki

kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan kehitysvammaisten erityishuollosta 23 päivänä kesäkuuta 1977 annetun lain (519/77) 29 § sekä

muutetaan 2 §:n 3 kohta, 3 §:n 2 momentti, 9, 28 ja 30 § sekä 43 §:n 2 momentti, näistä 9 § sellaisena kuin se on 17 päivänä syyskuuta 1982 annetussa laissa (702/82), näin kuuluviksi:

2 §

Erityishuoltoon kuuluvia palveluksia ovat, sen mukaan kuin asetuksella tai tämän lain nojalla muutoin säädetään tai määrätään:

3) tarpeellinen opetus, ohjaus sekä toiminnallinen valmennus;

3 §

Erityishuoltoon kuuluvan terveydenhuollon valvonnasta huolehtii lääkintöhallitus yhteistoiminnassa sosiaalihallituksen kanssa. Erityishuoltoon kuuluvan opetuksen ohjauksesta ja valvonnasta huolehtivat toimialoillaan ammattikasvatushallitus ja kouluhallitus yhteistoiminnassa sosiaalihallituksen kanssa.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan samanaikaisesti peruskoululain kanssa eli 1 päivänä elokuuta 1984.

Peruskoululakiehdotuksen 97 §:n mukaan valtioneuvosto voi myöntää kunnalle lykkäystä peruskouluopetusta tarvitsevalle oppilasryhmälle tai vuosiluokalle, jos kunta ei aikaisemmin ole ollut velvollinen huolehtimaan tämän oppilasryhmän opetuksen järjestämisestä. Tämän vuoksi tällaisen oppilasryhmän opetuksen järjestämiseen ehdotetaan sovellettavaksi lykkäyksen voimassaoloaikana aikaisempia säännöksiä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

9 §

Erityishuollon järjestämistä varten erityishuoltopiirin kuntainliitolla tulee olla keskuslaitos, neuvola sekä muita tarvittavia toimintayksiköitä, kuten suojatyöpaikkoja, päiväkoteja, asuntoloita ja asuntoja.

28 §

Jos lapsen kehitys tai henkinen toiminta on siinä määrin estynyt tai häiriintynyt, ettei lapsi voi saada opetusta peruskoululain (/) mukaisesti, hänellä on oikeus saada 2 §:n 3 kohdassa tarkoitettua opetusta, kunnes hän voi selviytyä peruskoulussa. Oikeus saada opetusta jatkuu siten kuin peruskoululain 35 §:ssä on säädetty.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu opetus tulee aloittaa ennen kuin lapsi saavuttaa oppivelvollisuusiän.

30 §

Jos erityishuollon johtoryhmä toteaa 2 §:n 3 kohdassa tarkoitettua opetusta saavan oppivelvollisuusikäisen edistyneen siinä määrin, että hän voi saavuttaa peruskoulun edellyttämän tieto- ja taitomäärän, johtoryhmän on ilmoitettava asiasta hänen asuinkunnalleen, jonka on ryhdyttävä peruskoululain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

43 §

Ylläpidosta kunnallisessa ja valtion erityishuollon toimintayksikössä perittävistä maksuista säädetään asetuksella. Sama koskee kunnan, kuntainliiton tai valtion lukuun muualla tapahtuvaa ylläpitoa. Asetuksella voidaan säätää,

ettei maksua ylläpidosta peritä 28 §:ssä tarkoitettua opetusta saavan lapsen osalta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 198 .

Milloin valtioneuvosto on peruskoululain 97 §:n nojalla myöntänyt kunnalle lykkäystä peruskouluopetuksen tai vastaavan opetuksen järjestämisestä määrätyle erityisopetusta tarvitsevalle oppilasryhmälle tai sen vuosiluokalle, sovelletaan lykkäyksen voimassaoloaikana tämän oppilasryhmän opetuksen järjestämiseen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki

kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain voimaannpanosta annetun lain 31 §:n kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Täten kumotaan kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain voimaannpanosta 23 päivänä kesäkuuta 1977 annetun lain (520/77) 31 §.

2 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 198 .

Helsingissä 1 päivänä lokakuuta 1982

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Marjatta Väänänen*

1.

Laki**kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan kehitysvammaisten erityishuollosta 23 päivänä kesäkuuta 1977 annetun lain (519/77) 29 § sekä

muutetaan 2 §:n 3 kohta, 3 §:n 2 momentti, 9, 28 ja 30 § sekä 43 §:n 2 momentti, näistä 9 § sellaisena kuin se on 17 päivänä syyskuuta 1982 annetussa laissa (702/82), näin kuuluviksi:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus***2 §**

Erityishuoltoon kuuluvia palveluksia ovat, sen mukaan kuin asetuksella tai tämän lain nojalla muutoin säädetään tai määrätään:

3) *barjaantumis- ja muu* tarpeellinen opetus, ohjaus sekä toiminnallinen valmennus;

3) tarpeellinen opetus, ohjaus sekä toiminnallinen valmennus;

3 §.**3 §**

Erityishuoltoon kuuluvan terveydenhuollon valvonnasta huolehtii lääkintöhallitus yhteistoiminnassa sosiaalishallituksen kanssa. Erityishuoltoon kuuluvan *barjaantumis- ja muun* opetuksen ohjauksesta ja valvonnasta huolehtivat toimialoillaan ammattikasvatushallitus ja kouluhallitus yhteistoiminnassa sosiaalishallituksen kanssa.

Erityishuoltoon kuuluvan terveydenhuollon valvonnasta huolehtii lääkintöhallitus yhteistoiminnassa sosiaalishallituksen kanssa. Erityishuoltoon kuuluvan opetuksen ohjauksesta ja valvonnasta huolehtivat toimialoillaan ammattikasvatushallitus ja kouluhallitus yhteistoiminnassa sosiaalishallituksen kanssa.

9 §

Erityishuollon järjestämistä varten erityishuoltopiirin kuntainliitolla tulee olla keskuslaitos, neuvola sekä muita tarvittavia toimintayksiköitä, kuten *barjaantumiskouluja*, suojatyöpaikkoja, päiväkoteja, asuntoloita ja asuntoja.

9 §

Erityishuollon järjestämistä varten erityishuoltopiirin kuntainliitolla tulee olla keskuslaitos, neuvola sekä muita tarvittavia toimintayksiköitä, kuten suojatyöpaikkoja, päiväkoteja, asuntoloita ja asuntoja.

28 §.

Jos lapsen kehitys tai henkinen toiminta on estynyt tai häiriintynyt *syynnynnäisen tai kehitysiässä saadun sairauden, vian tai vamman* vuoksi siinä määrin, ettei hän voi saavuttaa koulujärjestelmän perusteista annetun lain (467/68) mukaisen oppivelvollisuuden täyttämisen edellyttämää tieto- ja taitomäärää peruskoulussa, muussa oppilaitoksessa, erikoiskoulut mukaan luettuina, tai kotona, on hänellä oikeus saada harjaantumisopetusta sen luku-

28 §

Jos lapsen kehitys tai henkinen toiminta on siinä määrin estynyt tai häiriintynyt, ettei lapsi voi saada opetusta peruskoululain (/) mukaisesti, hänellä on oikeus saada 2 §:n 3 kohdassa tarkoitettua opetusta, kunnes hän voi selviytyä peruskoulussa. Oikeus saada opetusta jatkuu siten kuin peruskoululain 35 §:ssä on säädetty.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

vuoden loppuun asti, jonka kuluessa hän täyttää 16 vuotta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun lapsen tulee saada harjaantumisopetusta ennen kansakoululaissa tarkoitetun oppivelvollisuuden suorittamisen aloittamisiän saavuttamista.

29 §.

Ennen kuin lapsi kansakoululain 44 §:n nojalla vapautetaan oppivelvollisuudesta, on asiaa, milloin vapautus perustuu lapsen sielulliseen poikkeavuuteen, hankittava asianomaisen erityishuoltopiirin erityishuollon johtoryhmän lausunto. Jos lääninhallitus haluaa ratkaista asian johtoryhmän lausunnosta poikkeavalla tavalla, on asia alistettava kouluhallituksen ratkaistavaksi. Kouluhallituksen tulee ennen asian ratkaisemista varata sosiaalihuoltukselle tilaisuus lausunnon antamiseen asiassa.

Päätöksestä, jolla lapsi on sielullisen poikkeavuuden johdosta vapautettu oppivelvollisuudesta, on ilmoitettava asianomaiselle erityishuoltopiiriin erityishuollon johtoryhmälle.

30 §.

Jos erityishuollon johtoryhmä arvioi harjaantumisopetuksessa olevan oppivelvollisuusikäisen lapsen edistyneen siinä määrin, että hän voisi saavuttaa oppivelvollisuuden edellyttämän tieto- ja taitomäärän kansakoululaissa tai koulujärjestelmän perusteista annetussa laissa tarkoitetussa opilaitoksessa, tulee johtoryhmän ilmoittaa asiasta lääninhallitukselle.

Lääninhallituksen tulee 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen johdosta peruuttaa mahdollinen päätös lapsen vapauttamisesta oppivelvollisuudesta ja velvoittaa asianomainen kunta järjestämään lapsen opetus peruskoulussa tai muussa kunnallisessa oppilaitoksessa.

43 §.

Ylläpidosta kunnallisessa ja valtion erityishuollon toimintayksikössä perittävistä maksuista säädetään asetuksella. Sama koskee kunnan, kuntainliiton tai valtion lukuun muualla tapahtuvaa ylläpitoa. Asetuksella voidaan säätää, ettei maksua ylläpidosta peritä 28 §:ssä tarkoitettussa harjaantumisopetuksessa olevan lapsen osalta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu opetus tulee aloittaa ennen kuin lapsi saavuttaa oppivelvollisuusiän.

30 §

Jos erityishuollon johtoryhmä toteaa 2 §:n 3 kohdassa tarkoitettua opetusta saavan oppivelvollisuusikäisen edistyneen siinä määrin, että hän voi saavuttaa peruskoulun edellyttämän tieto- ja taitomäärän, johtoryhmän on ilmoitettava asiasta hänen asuinkunnalleen, jonka on ryhdyttävä peruskoululain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

43 §

Ylläpidosta kunnallisessa ja valtion erityishuollon toimintayksikössä perittävistä maksuista säädetään asetuksella. Sama koskee kunnan, kuntainliiton tai valtion lukuun muualla tapahtuvaa ylläpitoa. Asetuksella voidaan säätää, ettei maksua ylläpidosta peritä 28 §:ssä tarkoitettua opetusta saavan lapsen osalta.

Voimassa oleva laki

1919/18

Ehdotus

1919/18

Ennen tämän lain voimaantuloa voimassa ollut laki peruskoululain 97 §:n nojalla myöntäneen kunnalle lykkäystä peruskouluopetuksen tai vastaavan opetuksen järjestämisestä määrätulle erityisopetusta tarvitsevalle oppilasryhmälle tai sen vuosiluokalle, sovelletaan lykkäyksen voimassaoloaikana tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 198 .

Milloin valtioneuvosto on peruskoululain 97 §:n nojalla myöntänyt kunnalle lykkäystä peruskouluopetuksen tai vastaavan opetuksen järjestämisestä määrätulle erityisopetusta tarvitsevalle oppilasryhmälle tai sen vuosiluokalle, sovelletaan lykkäyksen voimassaoloaikana tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.